

Onsdagen den 15 Februari 1871.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollen för den 1 och 2 dennes.

Företogs val af sex Revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af Statsverkets, Riksbankens och Riksgälds-kontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; och befunnos vid valförrättningens slut dertill hafva blifvit utsedde:

Majoren Herman Otto Falk	med 75 röster.
Bruksegaren Christoffer Wilhelm Geijer	„ 75 „
Kontraktsposten Doktor Lars Landgren	„ 75 „
Kaptenen Axel Malcolm Lindgren	„ 72 „
Godsegaren Friherre Gustaf Lybecker	„ 71 „
Kaptenen Friherre Fredrik Wilhelm von Otter	„ 65 „

Företogs val af tre Suppleanter för innevarande års Revisorer af Statsverkets, Riksbankens och Riksgälds-kontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; och befunnos vid valförrättningens slut dertill hafva blifvit utsedde:

Godsegaren Friherre David Stjerncrona	med 62 röster.
Godsegaren Friherre Hugo Johan Hamilton	„ 62 „
Direktören Isac Gustaf Clason	„ 61 „

Sedan ordningen emellan dem, som erhållit 62 röster, blifvit genom lottnig bestämd.

Föredrogos och hänvisades till Lag-Utskottet Kongl. Maj:ts den 11 dennes bordlagda nådiga propositioner:

med förslag till författning angående förändradt stämningssätt i vissa fall;

om antagande af en författning angående förändrad lydelse af 10 Kapitlet 1 § Rättegångsbalken.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts den 11 dennes bordlagda nådiga propositioner:

angående pension å Allmänna Indragningsstaten åt vaktknekten vid länsfängelset i Linköping Nils Nilsson;

angående eftergift af den Riksarkivet genom testamente af Sekreteraren i Kongl. Krigshofrätten Grefve Carl Erik Ludvig Walter Posse tillagda rätt till en del af hans qvarlåtenskap;

angående bidrag af statsmedel till aflöning af lärare vid folkskolor och småskolor.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 8 och 11 dennes bordlagda Utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion om förmånsrätt för kommunalutskylder för fast egendom.

Herr von Koch: Likasom en oskicklig ryttare kan rida ryggen af den bästa häst, kan man äfven rida ryggen af en riktig grundsats, och man tillämpar den oförnuftigt; och så synes mig vara förhållandet i detta fall. Det är visserligen sannt, att det är en riktig princip, att söka minska antalet af de tysta förmånsrätterna, men man kan äfven häri gå för långt och Lag-Utskottet har gått vida längre, än de, som först började med allvar drifva denna grundsats. Om Utskottets ledamöter i detta fall tagit kännedom om lagkomiténs första förslag (jag får anmärka, att jag icke deltagit deri), hade de funnit, att, ehuru komiténs ledamöter med största allvar yrkade derpå, att för upphjelpande af fastighetskrediten de tysta förmånsrätterna skulle i möjligaste måtto inskränkas, de dock icke gingo så långt, att de icke ville, att utskylder för fast egendom till kommunen skulle hafva lika rätt med utskylder till kronan. De gingo i detta fall, likasom i de flesta andra, en medelväg mellan de radikala, som vilja allt, och de konservativa, som vilja intet. 22 Kapitlet 6 § i komiténs förslag lyder nemligen sålunda: "För utskyld eller afgäld, som af fast egendom gå bör och för sist förflutna eller löpande året innestår, hafve Kronan eller annan afgäldtagare förmånsrätt i egendomen".

Detta förslag antogs enhälligt af de tre arbetande ledamöterna jemte fem granskande, den 1 December 1825. Lagberedningen, som jag hade äran tillhöra, antog den 11 Oktober 1850, äfven enhälligt, följande endast något tydligare redaktion af samma §. "För sist förflutna och löpande årets afgäld, ränta eller utskyld af fast egendom hafve Kronan eller annan, till hvilken den afgäld, ränta eller utskyld gå bör, förmånsrätt i egendomen". Säsom bekant eger, enligt nu gällande lag, 17 K. 6 § H.-B., som i denna del icke ändrades, när de sista §§ af förmånsrättsordningen undergingo förändring, kronan eller den, som eljest eger jord eller ränta, företräde till samma jord, för 3 års afradtionde eller annan afgäld. Lagberedningen åter har föreslagit, att Kronan eller annan, till hvilken afgäld, ränta eller utskyld af fast egendom gå bör, skall åtnjuta förmånsrätt i egendomen, och har sålunda velat jemväl åt kommuner och andra, som åtnjuta afgäld

af fast egendom, därför medgifva samma förmånsrätt för sista och löpande året som kronan eller egare har nu för 3 års utskylder. Detta är en *juste milieu*, som jag tror böra i detta fall tillämpas, och för att få denna tillämpning, anhåller jag om återremiss af förevarande betänkande, så att Utskottet måtte få tillfälle att taga i betraktande såväl lagkomitens som lagberedningens åsichter i frågan.

Till kommunalutskylder kan man äfven möjligen räkna sådana bidrag af en kommuns medlemmar, som erfordras för kyrkobyggnad och icke enligt 26 Kap. B. B. utgå efter matlag. Om nu en kommun beslutat en kyrkobyggnad och ett stort bolag eller en stor possessionat enligt 2 § kyrkostämmoförordningen, som äfven är en kommunal-lag, deltagar i detta beslut, men detta bolag eller denna possessionat sedermera gör konkurs, innan de för byggnaden beslutade, nödiga utskylder utgått, uppkommer den frågan, hvem som skall betala de bidrag till byggnaden, som skulle drabba den i konkurs försatte medlemmen af kommunen. Jo, mine Herrar, enligt nuvarande förhållanden komme måhända dessa derefter uttaxerade utskylder, hvilka det enligt 38 § af förordningen om kyrkostämman, åligger kommunal-nämnd debitera och uppbära och som därför nu anses såsom kommunal-utskylder, särdeles om detta betänkande bifalles, att falla till stor del på de öfriga medlemmarne af kommunen, som möjligen blifvit öfvervoterade i kommunalstämman af detta bolag, eller denna possessionat. Jag vill icke bestämdt påstå, men jag vill minnas, att det för icke lång tid sedan inträffade, att, då ett stort bolag gjorde konkurs och kommunalstyrelsen, som, i likhet med de flesta andra icke lagkunnige personer, ej kunde föreställa sig annat än, att kommunalutskylder skulle ega förmånsrätt, påyrkade sådan för de betydliga utskylder, hvarför bolaget vid konkursens inträffande häftade, de öfriga borgenärerne ansågo det vara så hårdt för några få utom bolaget stående personer att få betala dettas utskylder, att de medgäfvö den därför yrkade förmånsrätten, utan att lagen sådan påbjöd. Våra fattigvårdsafgifter äro i allt fall i flera län så stora, att äfven de blifva alltför betungande, om de komma att drabba öfriga medlemmar af kommunen, sedan egare af det största antalet fastigheter icke kunna erlægga de afgifter, som för fastighetsfyrkarne borde utgå. Man säger visserligen, att man icke bör öka antalet af de tysta förmånsrätterna, emedan man bör göra allt för att stärka fastighetskrediten. Ja, mine Herrar, detta är ett mycket lofvärdt sträfvande, men vi måste dock betänka, att den enskilde, som lånar ut penningar mot säkerhet i fast egendom, kan se sig före och, om förmånsrätt för kommunal-utskylder egde run., taga reda på, huru mycket egendomen vore belastad med sådana utskylder, under det att man deremot väl icke kan begära, att en ledamot af kommunalstämman alltid skall protestera mot hvarje företag, som erfordrar utskylder, derföre att en eller annan medlem af kommunen kan komma att göra konkurs. Jag anser derföre frågan vara värd åtminstone så mycken uppmärksamhet, att den bör återremitteras, för att af Utskottet tagas i närmare betraktande och på det att Utskottet måtte föreslå en sådan medelväg som lagkomitén för 45 år sedan ansåg lämplig. Derigenom kan det ock blifva möjligt att gifva lika och tillräckligt skydd både åt stat och kommun, samt derjemte närma sig det mål, Utskottet

önskar uppnå eller minskning af de belopp, dermed de tysta förmånsrätterna belasta fastigheter.

Grefve Wachtmeister. Hans: Utskottet har såsom skäl för sitt afstyrkande af motionen i korthet anført ett motiv, som jag för min del anser vara tillräckligt för att denna gång, likasom förut, då enahanda förslag varit framställt, godkänna Utskottets Utlåtande Utskottets motiv har endast varit, att det hvarken kan vara billig eller klokt att ytterligare öka de tysta förmånsrätterna såsom ingripande i enskildas rätt. Att kronan eger en sådan tyst förmånsrätt har sin grund deri, att den af ålder haft sådan, men att derföre nu tillägga äfven kommunerna samma rätt kan icke vara lämpligt. Det kan visserligen anmärkas, att den enskilde borgenärens fordran grundar sig på frivillighet och att han kan se sig före, med hvilken han inlåter sig i affärer, under det att deremot en kommun, som icke kan afvisa personer, hvilka vilja flytta in i densamma, måste ofrivilligt vara utsatt för, att en eller annan af dess medlemmar råkar i konkurs, och jag medgifver, att ett sådant argument har i teorien något skäl för sig, men deremot anser jag, att det i praktiken icke håller stånd. Onekligt är, att kommunerna någon gång kunna drabbas af kännbara förluster, då någon deras medlem, som häftar för betydliga kommunalutskylder, råkar på obestand, men det lagstadgande, hvarigenom man ville skydda dem för sådana förluster, skulle för den enskilde ofta medföra förluster, af den beskaffenhet, att de inverkade på hela hans välfärd. Det exempel, den föregående talaren anført om en stor possessionat eller ett bolag, som häftar för oguldna kommunalutskylder i och för en kyrkobyggnad och gör konkurs, kan jag icke finna vara bevisande, ty, om en possessionat blir försatt i konkurs, måste väl hans egendom öfvergå på någon annan och köparen lärer väl då icke kunna undgå att åtaga sig de utskylder, som vidlåda fastigheten. Jag anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Hasselrot: Jag har föga att tillägga till hvad den siste värde talaren yttrat, men jag ber dock att få nämna, att Utskottet ingalunda förbisett den åsigt lagkomitén och lagberedningen hyst i denna fråga, men att Utskottet ändock icke ansett sig böra frångå den princip, som man i afseende å tysta förmånsrätter, i och för bebyggande af realkrediten, under sednare tiden så strängt följt, att till och med den tysta förmånsrätt, som omyndiga ega, blifvit nedflyttad från den plats, den förut egde i förmånsrättsordningen. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr von Gegerfelt: Ehuru jag icke vid denna riksdag har förtroendet att vara ledamot af Lag-Utskottet, må det icke förtänkas mig, om jag ändock fortfarande med intresse följer dess arbeten; och ber jag derföre att, i anledning af det nu föredragna Utlåtandet, få yttra några ord.

Då frågan om beviljande af förmånsrätt för kommunalutskylder förut hos Riksdagen förevarit, hafva de då väckta förslagen omfattat alla kommunalutskylder, hvaremot det nu föreliggande förslaget en-

dast afser dem, som utgå för fastighet. Jag får bekänna att, när jag först emottog detta betänkande, så föreföll det mig, som om den af motionären yrkade förmånsrätt redan egde rum, på grund af 17 kap. 6 § Handels-balken, hvori omförmäles icke blott afrad och tionde utan äfven annan afgäld af fast egendom. Vid närmare betänkande har jag likväl kommit till det resultat, att kommunalutskylderna i allmänhet, och således jemväl de nu ifrågavarande, äro utskylder hvilka kommunens medlemmar i denna deras egenskap hafva att gälda, ehuru beloppet deraf bestämmes, icke blott i mån af den inkomst de åtnjuta af kapital och arbete, utan äfven i förhållande till värdet af deras inom kommunen egda fastighet. Den omständighet att fastighetens värde ingår jemte andra faktorer i utskyldernas beräkningsgrund synes mig icke kunna förändra deras egenskap att vara vid personen fästade. En ytterligare bekräftelse för denna åsigt finner man deruti, att, om egaren utarrenderar sin fastighet, så är det arrendatorn, som har att erlægga kommunalutskylderna för densamma och orimligt vore det, om förmånsrätt i fastighet egde rum för utskylder från hvars erläggande dess egare blifvit uttryckligen frikallad.

Det har här blifvit taladt om bidrag till kyrkobyggnader m. fl. sådana ändamål, för hvilka man genom bifall till motionen önskade bereda förmånsrätt. Härvid torde likväl bemärkas, att 17 kap. 6 § Handels-balken är tillämplig på alla skatter och onera, hvilka enligt lag vidlåda jorden och sålunda äro vid densamma fästade.

Mig synes därför, att, om kommunalutskylder skola hafva förmånsrätt, så bör denna gälla för alla dylika utskylder, men att den af motionären föreslagna skilnad är alldeles oantaglig.

På grund af hvad jag sålunda anför, får jag anhålla om bifall till det nu föredragna utlåtandet.

Herr von Koch: Om det vore, som min granne påstått, att skyldigheten att betala kommunalutskylder öfverginge på en efterföljande egare af en fastighet, då vore det ingen fara, men så är ej förhållandet.

Här har blifvit sagdt, att afgifter till kyrkobyggnader redan, enligt nu gällande lag, skulle ega förmånsrätt. Jag fruktar dock, att vår lagstiftning i detta hänseende icke är fullt tydlig, utan att tyvärr denna rätt under några Hofrätter är tvist underkastad. För min del anser jag ock att dylika afgifter svårigen kunna hänföras till sådan *afrad, tionde* eller *afgäld* af fast egendom, som utgår till *egare* af jord eller *ränta* deraf. Men lemnom åsido dessa afgifter, som utgå efter hemmantal enligt 26 kap. 1 § Byggnings-balken och betraktom de andra, de dryga till fattig-, skolvård m. m.!

Det är väl sannt, såsom den siste talaren yttrade, att fastighetsvärdet endast är den grund hvarefter dessa kommunalutskylder beräknas. Men då man vet att bevillningen för fastighet utgår efter taxeringsvärdet utan afdrag för gälden och att fyrkarne för jordbruksfastighet beräknas till dubbla antalet emot de fyrkar, som bestämmas för andra fastigheter eller för kapital och rörelse, så synes mig, att det i sjelfva verket är af fastighetens taxeringsvärde, som dessa ut-

skylder utgå och icke, såsom de rent personela utskylderna, af den behållna inkomsten. Det är också fallet i de flesta landtförsamlingar, der bolag eller kapitalister icke finnas, att ifrågavarande utskylder egentligen om än indirekt utgå af fastigheter. Om nu den, som skall betala den största afgiften, af en eller annan anledning, icke kan fullgöra denna skyldighet, så få de öfriga betala bristen. Med ett ord, jag tror att saken ej är klart utredd och jag fortsätter derföre mitt yrkande om återremiss.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande Utlåtande dels återremiss deraf; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till Utlåtandet och, då dervid svarades många ja jemte åtskilliga nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Föredrogos och biföllos Stats-Utskottets den 11 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, i fråga om öfverlåtande på Blidö församlings fattigvård af kronans rätt till qvarlåtenskapen efter afidne arbetskarlen Petter Bengtsson i Köpmanholm;

N:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående upplåtande åt Kalmar landsförsamling under ständig besittningsrätt af en jordrymd från landshöfdingebostället Skälty till skolhusplan och planteringsland för en fast folkskola;

N:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående eftergift till förmån för staden Halmstad af kronans rätt till dana-arf efter enkan L. Sundell, född Grundberg; samt

N:o 7, i anledning af väckt motion om eftergift af kronans rätt till dana-arf efter klockaren C. P. Bergstedts afidna hustru, Anna Maria Bergstedt, född Reis.

Föredrogos och biföllos Banko-Utskottets den 11 dennes bordlagda Memorial:

N:o 2, i fråga om antagande af ackord för en fordran, grundande sig på vexelköp;

N:o 3, angående afskrifning ur diskontkontorets räkenskaper af åtskilliga kontorets kapital- och öfverräntefordringar;

N:o 4, i fråga om afskrifning af, vid lånekontoret i Göteborg balanserade lån och räntor, tillhörande statslånefonden; och

N:o 5, angående afskrifning utur lånekontorets i Göteborg räkenskaper af åtskilliga lån och öfverräntor.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Lag-Utskottets den 11 dennes bordlagda Utlåtande N:o 4, i anledning af väckt motion om ändring af 7 kap. 2 § Giftermåls-balken.

Efter föredragning af Lag-Utskottets den 11 dennes bordlagda Utlåtande N:o 5, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens Justitieombudsmans embetsförvaltning, godkände Kammaren Utskottets deri afgifna yttrande.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets den 11 dennes bordlagda Utlåtande N:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till författning angående vissa förändrade föreskrifter i afseende å beräkning af tid för klagan mot Hofrätts utslag i brottmål.

Anmäldes och berdlades Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 10, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens första hufvudtitel;

N:o 11, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens andra hufvudtitel;

N:o 12, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens tredje hufvudtitel; samt

Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 1, i anledning af väckta motioner om dels ändring i vissa delar, dels allmän revision af Kongl. förordningen den 20 Juli 1861, angående mantals- och skattskrifningars förrättande.

Justerades två protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.
